

BLIJVEN DRIJVEN: INSECTEN UIT ZEE.

G. RAPPE

Zeeën en oceanen vormen het biologisch meest diverse milieu op aarde, tenminste als men het panorama van de hogere taxonomie aanschouwt. Alle stammen waarin het dierenrijk wordt opgedeeld komen in zee voor, veel minder hebben ook zoetwatervertegenwoordigers en nog minder stammen tellen landbewoners onder hun leden. Gezien het leven in waterig milieu is ontstaan, is deze vaststelling niet zo verwonderlijk: slechts enkele groepen zijn met succes aan wal gestapt (wellicht gebeurde dit eerder kruipend of glijdend). Als echter het aantal soorten als uitgangspunt genomen wordt, steekt het landmilieu met kop en schouders boven de rest uit. Dit is volledig toe te schrijven aan de enorme vormenrijkdom van de insecten. Men schat dat 75% van alle diersoorten insecten zijn. Sommige insecten zijn weliswaar voor een deel van of hun gehele levenscyclus aan zoetwater gebonden maar in de grote plas die 70% van ons aardoppervlak omhelst ontbreken ze wonderwel. Daar maken hun verwanten de schaaldieren de dienst uit.

Vandaar dat insecten nauwelijks aan bod komen in dit blad. Ze zijn nochtans uitgesproken aanwezig op het strand: een aantal vliegen b.v. leven van de verterende organische materie uit de vloedlijn. Dit verhaal gaat echter niet over die insecten die in de getijzone leven.

Op 26 mei 1992 was ik op het strand te Wenduine, voorbij de laatste bebouwing, richting Blankenberge. Om ongeveer 19.30 uur zomertijd, bij opkomend tij, liep ik langs de waterlijn. Mijn aandacht werd getrokken door een aangespoelde, vers dode Coloradoever. Een eind verder volgde een tweede. Daarna ben ik meer aandacht gaan besteden aan aanspoelende insecten. Er werd niet systematisch verzameld. De soortenrijkst van de opgeraapte beestjes, over een afstand van ongeveer 300 m, vindt u hieronder.

Kevers - Coleoptera

Bladsprietigen - *Scarabaeidae*

Aphodius granarius - 2 ex.

Kniptorren - *Elateridae*

Adrastus lineatus - 2 ex.

Melyridae

Dasytes coeruleus - 1 ex.

Lieveheersbeestjes - *Coccinellidae*

2-puntig lieveheersbeestje *Adalia bipunctata* - 15 ex.

idem aberratio *quadripunctata* - 3 ex.

Oogvleklieveheersbeestje *Anatis ocellata* - 12 ex., waarvan 2 levend

7-puntig lieveheersbeestje *Coccinella septempunctata* - 10 ex.

5-puntig " *Coccinella quinquepunctata* - 1 ex.

14-puntig " *Propylaea quatuordecimpunctata* - 1 ex.

22-puntig " *Thea vigintiduopunctata* - 1 ex.

13-puntig " *Hyppodamia tredecimpunctata* - 1 ex.

Adonia variegata - 1 ex.

Zwartlijven - *Tenebrionidae*

Aphitobius ovatus (soort meeltor) - 1 ex.

Boktorren - *Cerambycidae*

Obrium cantharinum - 2 ex.

Haantjes - *Chrysomelidae*

Koolaardvlo *Haltica oleracea* - 1 ex.

Gastroidea viridula (soort zuringhaantje) - 4 ex.

Phytodecta viminalis (soort wilgenhaantje) - 4 ex.

Goudhaantje *Chrysomela fastuosa* - 5 ex.

Elzenhaantje *Agelastica alni* - 3 ex.

Coloradokever *Leptinotarsa decemlineata* - 12 ex., waarvan 1 levend

Spitsmuiskevers - *Apionidae* (verwant met en vroeger begrepen in de Snuitkevers *Curculionidae*)

Apion apricans - 1 ex.

Andere insecten:

Sluipwespen *Ichneumonidae* sp. - 2 ex.

Aardwantsen *Lygaeidae* sp. - 2 juv. ex.

Tweevleugeligen - *Diptera*

Koollangpootmug *Tipula oleracea* - 2 ex.

Enkele andere te sterk beschadigde Tweevleugeligen.

De insecten zijn tijdens de warme dagen van mei mogelijk actief gaan zwerven/zwermen. Een zwoele afluiddige wind heeft hen de zee opgejaagd, waar ze na een tijd noodgedwongen op het water moeten landen. Als ze er niet in slagen aan de oppervlaktespanning te ontsnappen en weer op de vleugels te gaan, rest hen maar één devies: blijven drijven. Een aanlandig briesje drijft hen met wat geluk terug naar het strand.

Opvallendste feit is dat de soortenlijst nagenoeg uitsluitend kevers bevat. Dit is vermoedelijk een artefact. De gepantserde kevers doorstaan de passage door de branding beter dan b.v. Vliesvleugeligen (bijen en dergelijke) of Tweevleugeligen (vliegen en muggen). Bij de kevers gaat het vooral om Lieveheersbeestjes en Haantjes. Nu zijn Lieveheersbeestjes op het strand geen onbekende. Tijdens de volle zomer en de nazomer zijn er aan de kust soms ware invasies. Met vele miljoenen landen ze dan op strandzetels, frigoboxen, transistorradio's en de toeristen zelf, die danig geïrriteerd raken. Van het voorjaar ken ik het verschijnsel niet. Ook de hier vermelde aantallen zijn niet van de grootte orde van een invasie.

Van de verzamelde buit bleken bij thuiskomst slechts drie exemplaren nog tekens van leven te vertonen: 1 Coloradokever en 2 Oogvleklieveheersbeestjes, toevallig of niet de twee grootste soorten. De eerste, dikwijls een plaag voor de aardappelteelt, werd platgeknepen. De lieveheersbeestjes werden thuis in de tuin (Urse) uitgezet. Deze soort leeft vooral van bladluizen op naaldbomen.

Dat het verschijnen van bepaalde van deze kevers op het strand niet nieuw is blijkt uit de literatuur. KABOS (in SANDHALL & LINDROTH, 1979) schrijft over de Coloradokever: "Soms worden ze in grote aantallen door de wind meegevoerd en op het

Nederlandse strand aangetroffen". Van het Dertienpuntig lieveheersbeestje meldt HUISENGA "in de nazomer vaak langs de stranden (op Strandhaver)" -wellicht wordt hier Zandhaver bedoeld- en van het Oogvleklieveheersbeestje "soms in grote getale langs de stranden" (in HARDE & SEVERA, 1982).

De vraag naar de herkomst van deze insecten dringt zich op. Zijn ze een afspiegeling van de entomofauna van het hinterland, duinen en polders, of komen ze van veel verder landinwaarts? Ze kunnen ook van Walcheren of elders in Nederland afkomstig zijn. De winden in de afgelopen periode varieerden grossomodo tussen zuidoost en noordoost. De meeste soorten zijn niet ongewoon. Alleen de twee exemplaren van de boktor *Obrium cantharinum* zijn enig commentaar waard. Het is landelijk gezien een zeldzame soort en van West-Vlaanderen slechts gekend van één vondst van meer dan veertig jaar geleden (MUYLAERT, 1984). In Groot-Brittannië prijkt ze zelfs op de "Rode Lijst" van bedreigde of verdwenen insecten (SHIRT, 1987).

Mogelijks loont het voor entomologen aan de kust de moeite dit fenomeen in de gaten te houden. Er zijn genoeg vragen te beantwoorden. Om welke soorten gaat het vooral? Waar kunnen ze vandaan komen? Wanneer vliegen ze het talrijkst? ... Uiteraard hangt het succes van deze vorm van inventarisatie in hoge mate af van het weer, in het bijzonder het windregime.

De meeste soorten worden afgebeeld in HARDE & SEVERA (1982). Kleurenfoto's zijn te vinden in SANDHALL & LINDROTH (1979), DIERL (1987) en TRAUTNER et al. (1989). Opgelet echter, deze populaire keverboekjes zijn verre van volledig en eigenlijk alleen geschikt om de familie en in het beste geval het genus te bepalen. Bij de determinatie was de hulp van de heer R. DALL'ASTA (Eeklo) onontbeerlijk. Hij weze hiervoor hartelijk bedankt.

Literatuur.

- DIERL, W., 1987. Welke kever is dat? Thieme's natuurgidsen. Vert. J. Huisenga.-
Zutphen: Thieme, 127 p.
- HARDE, K.W. & F. SEVERA, 1982. Thieme's kevergids. Vert. & bew. J. Huisenga.-
Zutphen: Thieme, 316 p.

- MUYLAERT, A., 1984. Fauna van België. Boktorren (Cerambycidae).- Brussel: Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen.
- SANDHALL, A. & C. LINDROTH, 1979. Kevers. Natuurgids met 153 kleurenfoto's. Vert. Dr. W.J. Kabos.- Elmar, 93 p.
- SHIRT, D.B. (ed.), 1987. British Red Data Books: 2. Insects.- Nature Conservancy Council, xliv, 402 p.
- TRAUTNER, J., K. GEIGENMUELLER & V. BENSE, 1989. Käfer Band 1. Beobachten - bestimmen.- Melsungen: Neumann-Neudamm, 416 p.

p/a Bioserv
Spoorweglaan, 5
9880 Aalter